

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди
Факультет іноземної філології
Кафедра східних мов
Факультет історії та права
Кафедра всесвітньої історії

До 220-ї річниці з дня заснування університету

СХОДОЗНАВСТВО. АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

*Матеріали доповідей
V Міжнародної науково-методичної конференції
29 березня 2024 р.
Частина I*

Харків – 2024

ЛАПА Арина. СУЧАСНЕ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «СІМ'Я» В КИТАЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ ЛІНГВІСТИЦІ.....	39
ЛИПОВА Ірина. ПОЛІТИЧНИЙ ДИСКУРС В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ.....	40
МАЛАХІТІ Андрій, СНІГОВСЬКА Оксана. ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН КАРАМАНЛІЙСЬКОЇ ПИСЕМНОСТІ МАЛОАЗІЙСЬКИХ ГРЕКІВ.....	42
МОСКАЛЬОВ Дмитро, СЕМЕНІСТ Іван. СТРУКТУРНІ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ЯПОНСЬКИХ ПСЕВДОАНГЛІЦИЗМІВ (ВАСЕЙ-ЕЙГО).....	44
ОЗЕРСЬКА Оксана. КОМУНІКАТИВНО-ЛІНГВІСТИЧНІ СТРАТЕГІЇ У ДІЛОВОМУ ЕТИКЕТІ ПРОВЕДЕННЯ НАРАД В ЯПОНІЇ.....	46
ПАВЛЕНКО Анна. СПЕЦИФІКА КИТАЙСЬКОЇ МОВИ В КОНТЕКСТІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ.....	48
ПОЛОЖІЙ Олександра. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ КОНЦЕПТУ «ЗНАННЯ» В ВИСЛОВАХ КОНФУЦІЯ ТА Г. С. СКОВОРОДИ.....	50
ПРИМАК Анастасія. ВИВЧЕННЯ ДІАЛЕКТІВ У ПОРІВНЯННІ ЗІ СТАНДАРТИЗОВАНОЮ ЯПОНСЬКОЮ МОВОЮ Є АКТУАЛЬНОЮ ТЕМОЮ СУЧАСНОЇ ЯПОНСЬКОЇ ЛІНГВІСТИКИ.....	52
САМОЙЛЕНКО Наталя. СЛОВОТВОРЧІ ПРОЦЕСИ У ПЕРЕКЛАДІ НАЗВ СВІТОВИХ БРЕНДІВ КИТАЙСЬКОЮ МОВОЮ.....	54
СИТНІКОВА Валерія. ЛІНГВІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ СИМВОЛІЗМУ ІМЕН КИТАЙСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ У МУЛЬТФІЛЬМІ «AVATAR. THE LAST AIRBENDER».....	56
СКРАЗЛОВСЬКА Ірина, КАРПЕНКО Олена. ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ «Я-СУБ'ЄКТА» В ТУРЕЦЬКІЙ МОВІ (НА МАТЕРІАЛІ СОМАТИЧНИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ).....	58
СТРЕБАК Дар'я. ЛІНГВІСТИЧНІ АСПЕКТИ РЕГІОНАЛЬНИХ ДІАЛЕКТІВ ЯПОНСЬКОЇ МОВИ.....	60
ХОМІДДІНОВА Нігіна. БУКВЕНІ СЛОВА І ГІБРИДНІ УТВОРЕННЯ У КИТАЙСЬКІЙ ІТ-ТЕРМІНОЛОГІЇ ТА ІНТЕРНЕТ-ЛЕКСИЦІ.....	63
ЦИМБАЛ Світлана. СПОСОБИ МЕТАФОРИЗАЦІЇ КОМПЛЕМЕНТІВ НАПРЯМУ 趋向补语 СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ.....	63

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

PUTKARADZE Indira. SIMILARITIES TO DIFFERENCES BETWEEN GEORGIAN AND UKRAINIAN FAIRY TALES.....	65
БЕНЕДІК Катерина. ІМАГОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ У ДЕЯКИХ ОСОБЛИВОСТЯХ КИТАЙСЬКОМОВНИХ ПЕРЕКЛАДІВ ПОЕЗІЇ ЛЕСІ УКРАЇНКИ «МІЙ ШЛЯХ».....	67

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кириленко В. В. (2020) Особливості перекладу культурних реалій в китайському рекламному дискурсі. Київ
2. Сасін А. А. (2021) Лексико-семантичні особливості термінів сфери торгівлі в китайській мові. Київ.
3. 任学良 (1981) 汉语造词法. 北京, 74 页.
4. 于屏方 & 杜家利. (2020) 现代汉语词典. 中复杂词汇单位立目分析—词汇化视角. 辞书研究 2, 10-19 页
5. "Chinese Names for 50 Famous Foreign Companies". (2016) Отримано з <https://www.chinlingo.com/articles/601314/>

ЛІНГВІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ СИМВОЛІЗМУ ІМЕН КИТАЙСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ У МУЛЬТФІЛЬМІ «AVATAR. THE LAST AIRBENDER»

Валерія СИТНИКОВА

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Україна

Китайська мова є однією з тих, лінгвістична складова якої значної мірою покладається на свою історію та культуру. Самі носії дуже пишаються досягненнями своїх пращурів у різних сферах життя та науки, через що намагаються якнайбільше популяризувати їх у різних медіа: від книжок до серіалів.

На сьогоднішній день збірний образ китайської і, в цілому, азіатської культури є сильно поширеним у західних медіа, здебільшого у кіно. Очевидно, що іноземні творці не будуть надавати такого ж великого значення автентичності костюмів, декорацій чи навіть назв, як їхні східні колеги. Проте існують приклади, коли фінальний продукт є задовільним для усіх аудиторій – і для тієї, що створила (західна), і для тієї, яку описували (китайська/східна.) Один з них є мультфільм «Avatar. The Last Airbender» (укр. «Аватар. Останній захісник»), який було випущено компанією Nickelodeon у 2005 році.

Перші серії візуально показують, якими культурами надихались творці стрічки. В одягу окремих головних героїв можна побачити елементи та кольори, властиві інуїтській, тибетській, китайській, японській та, в деяких випадках, корейській культурам. Окрім вбрання та архітектури, різниця між цими культурами легко простежується в іменах героїв, особливо серед тих персонажів, які не є людьми.

У всесвіті «Аватара», безумовно, присутній один з найважливіших та найрозповсюдніших концептів східної філософії – баланс Інь та Ян. У вигаданому світі мультфільму люди живуть з вірою в існування потойбічного або «світу духів», тому цю дуалістичну концепцію також зображують через персоніфікації духів Місяця та Океану, які підтримують баланс у всесвіті. Імена цих духів – Туї (кит. 推 tuī) та Ла (кит. 拉 lā) відповідно – є дієсловами та перекладаються як «штовхати» і «тягнути». Разом вони виконують вічний танок «штовхати-тягнути», який є одним з актів підтримки балансу у всесвіті (1)

Інша згадка місяця пов'язана з однією з другорядних героїнь. Дівчина на ім'я Юї народилась з незрозумілою хворобою і зцілилась тільки тоді, коли її «торкнувся» дух Місяця. Таким чином, можна прослідити походження її імені – від 月 уе – «місяць».

Вигаданий світ мультфільму «Аватар» загалом є багатим на духів, які є доволі відомими персонажами сходознавчих міфів. Але, на жаль, серіал здебільшого користується візуальними образами для подібних референсів і не вживає багато імен. Проте, окрім вищезгаданих прикладів, присутніми є також інші надприродні істоти, етимологію імен яких легко відстежити.

Першим духом, якого зустрічають головні герої, є Хей Бай. Навіть без візуального образу можна припустити, що ця істота є чорно-білою, від китайського 黑 hēi – «чорний» та 白 bái – «білий». Пізніше, коли глядачі та самі герої бачать реальну сутність цього духу, то він постає перед ними або чорно-білим монстром або пандою.

Ще одним небезіменним створінням є Кхон або «Той, що краде обличчя». Його прізвисько говорить саме за себе. Щодо ім'я, то можна легко провести паралель з доволі простим словом – 空 kōng – «порожній». В даному випадку, ім'я відповідає не зовнішнім характеристикам персонажа, а його вмінням, одне з яких можна трактувати наступним чином: «змога залишити на місці обличчя порожнечу».

Наступною важливою істотою є дух на ім'я Ван Ші Тонг, якого головні герої зустрічають у бібліотеці. Він представлений у вигляді сови, яка є символом мудрості у масовій культурі, хоча більше асоціюється зі Стародавньою Грецією, ніж з Китаєм та зі сходом в цілому. На відміну від попередніх прикладів, значення імені цього персонажу неможливо вгадати на слух, хоча перша з трьох його частин може асоціюватись з 王 wáng – «імператор». Згідно творців серіалу (1), його ім'я записується наступним чином - 萬知堂, де 萬 wàn (традиційний варіант ієрогліфа 万) – «десять тисяч», 知 zhī – «знання», 堂 táng – є лічильним словом для уроків. З цього виходить, що даний персонаж є «тим, хто знає 10 тисяч уроків».

Окрім світу духів, фольклорні елементи існують і у світі людей, але трапляються рідко. Найяскравіший приклад подібного з мультфільму – вогняні дракони, які є найбільш асоційованими зі Сходом істотами. У світі «Аватара» головні герої зустрічають лише двох драконів, які, на відміну від звичайних, не міфологічних тварин, мають імена – Жан і Шао. Передбачувано, для вибору цих імен використовували дієслова, які пов'язані з концептом вогню: 燃 rán – «палити»; 燒 (традиційна форма ієрогліфа 烧) shāo – «горіти».

Проаналізувавши 8 персонажів з американського мультфільму, творці якого очевидно надихались східною культурою, можна зробити висновок, що імена природним істотам і людям надаються за такими принципами:

- За філософським походженням;
- За дослівним перекладом;
- За зовнішніми ознаками;
- За особливостями характеру (персонажа).

Не зважаючи на те, що під час перегляду глядачі не бачать письмову форму імен, а лише чують їх, ієрогліфи також грають важливу роль для повного розуміння персонажа. Із проаналізованої вище інформації можна зрозуміти, що, коли стояв вибір між традиційними та спрощеними ієрогліфами, творці надавали більшу перевагу першому варіанту. Це пояснюється низкою факторів, але головним з них можна виділити наступний – бажання показати «архаїчність» представленого героя та багату історію культури, з якої він походить.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Names in the World of Avatar. Retrieved from https://avatar.fandom.com/wiki/Names_in_the_World_of_Avatar
2. Кірнцова Н.А. (2009) Засади транскрибування китайської лексики українською мовою. *Сходознавство* (45-46), 38-57.
3. Ловейко Т.В. (2017) Лінгвістичний аналіз символів в українських магичних текстах у світлі теорії О.О. Потебні. *Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Філологічні науки (мовознавство)* (8), 121-125.